

DANMARK I DEN GLOBALE ØKONOMI

SEKRETARIATET FOR MINISTERUDVALGET

Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K

Telefon 33 92 33 00 - Fax 33 11 16 65

Dato: 31. oktober 2005

Sagsbeh.: ØEM/lho

Irlands strategi for at tiltrække udenlandske investeringer¹

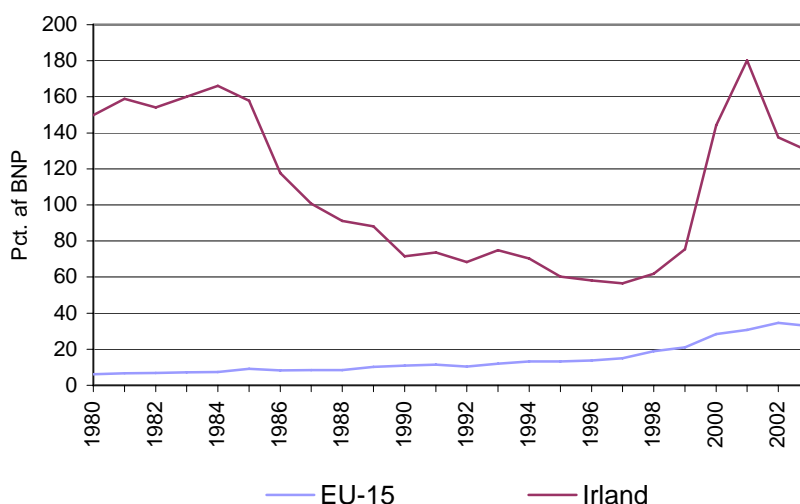
Papirets hovedkonklusioner er:

- *Set i forhold til BNP er Irlands beholdning af direkte udenlandske investeringer ca. fire gange større end EU's.*
- *Positionen er opnået som følge af en lang række faktorer, herunder en skattebegunstigelse for virksomhederne, et særligt irsk - amerikansk forhold, en erhvervsstruktur med fokus på IKT-sektoren og en stor arbejdskraftreserve. Endelig har det også haft en betydning, at Irland siden starten af 1990'erne har ført en stabilitetsorienteret økonomisk politik.*
- *De udenlandske investeringer har ikke givet irerne en højere levestandard end i de andre europæiske lande. En stor del af virksomhedernes overskud tilfalder således de udenlandske investorer. Det irske BNI/BNP-forhold lå i 2003 på 83,8, hvilket er en del under gennemsnittet for EU-25, der lå på 99,5.*

1. Udvikling i de direkte udenlandske investeringer i Irland

Irland har været i stand til at tiltrække store beholdninger af udenlandske direkte investeringer (FDI). Set i forhold til BNP er Irlands beholdning af indgående FDI ca. fire gange større end EU's, jf. figur 1.

Figur 1 Beholdning af FDI, pct. af BNP, 1980-2003

Kilde: UNCTAD

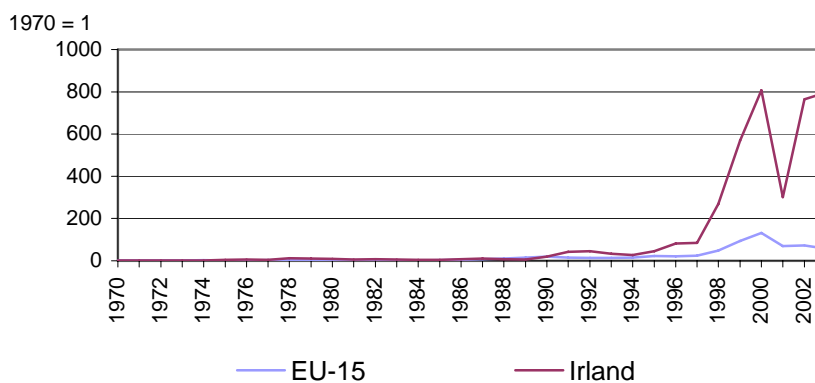
I sidste halvdel af 1980'erne faldt beholdningen af indgående FDI ift. BNP. I den periode tog Irlands økonomiske vækst fart efter, at den makroøkonomiske politik blev omlagt til at fokusere på lav inflation, stabil valutakurs og

¹ Arbejdsrapporten er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Papirerne er sendt til Globaliseringsrådet som faktisk baggrund for Globaliseringsrådets diskussioner. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for arbejdsrapporterne.

sunde offentlige finanser. Det var først i forbindelse med IT-boomet omkring år 2000, at indgående FDI (i pct. af BNP) igen nåede niveauet fra 1985.

Frem til slutningen af 1980'erne lå den indadgående strøm af FDI til Irland på et stabilt niveau og på linie med udviklingen i EU under ét, se figur 2. Siden da og især i årene omkring 2000 er FDI'erne imidlertid vokset betydeligt – også i forhold til EU. Strømmen af de udenlandske direkte investeringer udgjorde i 2003 17 pct. af BNP. Til sammenligning var dette tal kun på 3 pct. af BNP for EU-15. Udviklingen afspejler i nogen grad kursudviklingen på ”teknologiaktier”, og den relativt store koncentration af de irske FDI inden for disse brancher, se senere.

Figur 2 Udvikling i strømmen af FDI til Irland og EU-15, 1970-2003

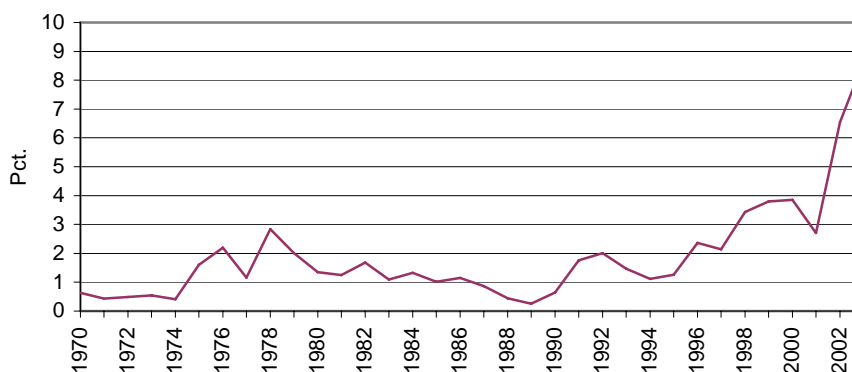

Anm.; Udvikling i forhold til 1970.

Kilde: UNCTAD

Den relativt store stigning i de udenlandske investeringer i Irland betyder, at Irlands FDI-strømme udgør en stigende andel af de samlede strømninger inden for EU, se Figur 3.

Figur 3 Irlands andel af de indadgående FDI i EU-15, 1970-2003

Kilde: UNCTAD

I 2004 var der 1.022 udenlandske virksomheder placeret i Irland. De tegnede sig tilsammen for ca. 129.000 arbejdspladser, heraf 32 pct. i IKT-sektoren og 35 pct. indenfor de finansielle serviceerhverv, jf. IDA Ireland.² FDI har imidlertid også stor betydning for industrien. De 15 pct. af virksomhederne, der er udenlandsk ejede, står for 80 pct. af produktionen og ca. 50 pct. af beskæftigelsen i industrien. De udenlandsk ejede virksomheder producerer især højteknologiske varer, som er orienteret mod eksportmarkederne, jf. Økonomi- og Erhvervsministeriet (2002).

USA bidrog med 478 virksomheder (ca. 90.000 beskæftigede), Storbritannien med 116 virksomheder (ca. 7.000 beskæftigede) og Tyskland med 140 virksomheder (ca. 11.000 beskæftigede), jf. IDA Ireland (2005). De 1.022 virksomheder eksporterer samlet set for €68 mia. pr år.

De udenlandske investeringer har i kombination med blandt andet den generelle stabilitetsorienterede økonomiske politik og betydelige bidrag fra EU's strukturfonde bidraget til at udvikle Irlands økonomi. I 2003 var Irlands BNP pr. indbygger det næsthøjeste i EU, kun overgået af Luxembourg.

Modstykket til de værdier der skabes i udenlandsk ejede virksomheder er, at en ganske væsentlig andel af virksomhedernes overskud tilfalder de udenlandske investorer. BNI/BNP-forholdet lå i 2003 på 83,8, hvilket er en del under gennemsnittet for EU-25, der lå på 99,5, jf. Central Statistics Office (2004). Dermed ligger den irske nationalindkomst cirka 15 pct. lavere end BNP og irerne har ikke en højere levestandard end i andre europæiske lande.

2. Årsager bag Irlands evne til at tiltrække FDI

Flere forhold har haft betydning for ovennævnte udvikling. Irland har siden 1950'erne haft fokus rettet mod at tiltrække FDI og mod at stimulere vækst i de eksportorienterede irske virksomheder.

Irlands lempelige beskatning har spillet en rolle, men der er ikke noget tidsmæssigt sammenfald mellem ændringer i beskatningen og udviklingen i udenlandske investeringer. Skiftet til en stabilitetsorienteret makropolitik, en god lønkonkurrenceevne, en veluddannet og mobil arbejdsstyrke samt engelsk som første eller andet sprog har formentlig medvirket til at gøre Irland til et attraktivt sted at investere.

Beskatning

For at fremme de udenlandske investeringer, blev nye investorers eksportrelaterede indtjeneringer gjort skattefrie i en periode på 15 år fra 1956, jf. Burnham (2003). I slutningen af 1960'erne begyndte især amerikanske virksomheder at investere i Irland.

² IDA er en primært offentlig finansieret organisation, der blev etableret tilbage i 1950'erne med blandt andet det formål at fremme FDI i Irland. Siden 1994 har IDA udelukkende fokuseret på elektronik-, medicinal- og it-industrierne.

Efter at være kommet med i EU i 1973, blev Irland presset til at droppe skattefritagelsen på de eksportrelaterede indtjeninger. Dette skyldes, at den Europæiske Kommission fandt skattefritagelserne diskriminerende, da den eksisterende skatterate på indenlandsk handel lå på 50 pct.

I 1978 forhandlede Irland sig frem til et fordelagtigt kompromis. Det omfattede en 20-års forpligtelse til en 10 pct. skatterate på al produktion samtidig med at Irland kunne bibeholde deres forpligtelser om fuld skattefritagelse overfor tidligere investorer, jf. Burnham (2003). Selskabsskatten på de 10 pct. lå væsentligt under niveauet i resten af EU og gav derfor virksomhederne store fordele ved at investere i Irland.

Siden 2003 har Irland anvendt en ensartet selskabsskat på 12,5 pct., jf. IDA Ireland (2004). Sammen med ændringen af selskabsskatten i 2003, blev der indført en 25 % skat på ikke-handelsindkomst, jf. IDA Ireland (2004).

Irland har altså været meget åbne overfor udenlandske investeringer siden 1950'erne. Men som det ses i Figur 2, var det først i 1990'erne, at de udenlandske investeringer i Irland for alvor fik betydning. Der forekom dog ingen ændringer i skattesystemet i slutningen af 1980'erne, som kan anses for at være årsagen til det store boom i investeringerne i 1990'erne, jf. Walsh (2002).

De store stigninger i FDI i Irland i anden halvdel af 1990'erne er derfor ikke et direkte resultat af ændringer i selskabsbeskatningen i denne periode. Først fra ca. 1990, da strategien blev kombineret med en række øvrige forhold har den for alvor haft økonomisk effekt.

Stabile økonomiske rammer

Blandt andet har den stabilitetsorienterede økonomiske politik (som sigtede mod blandt andet lav inflation, løntilbageholdenhed, en stabil valutakurs på et holdbart niveau og solide offentlige finanser) haft betydning.

I årene fra 1980 til 1990 lå den gennemsnitlige inflation i Irland på knap 8 pct., hvorimod den i 1990erne lå omkring 2 pct. Et lignende billede ses for lønudviklingen, hvor den gennemsnitlige stigning lå på godt 12 pct. i årene op til 1987. Siden har stigningerne ligget en del lavere med enkelte udsving omkring 5 pct. Endvidere er den offentlige gæld faldet fra 94 pct. af BNP i 1990 til godt 30 pct. i 2000, jf. OECD (2004).

Arbejdskraft

Irland havde som udgangspunkt en relativ lav erhvervsdeltagelse og dermed et stort vækstpotentiale. Arbejdsstyrken steg med 37 pct. fra 1990 til 1999 og er siden steget knap 10 pct. i perioden fra 2000 til 2004 (Central Statistics Office Ireland). Den store arbejdskraftreserve er formentlig også en af årsagerne til, at Irland har kunnet fastholde et relativt lavt lønniveau.

En anden vigtig årsag til, at Irland havde et stort vækstpotentiale var arbejdsstyrkens høje uddannelsesniveau. Irland havde i 1993 en større andel af 25-34-årige i arbejdsstyrken med en naturvidenskabelig eller teknisk uddannelse end noget andet OECD land, jf. Burnham (2003).

Det er især amerikanske elektronik- og medicinalvirksomheders investeringer i Irland, der har været markante fra midten af 1990'erne. Alene disse investeringer udgjorde ca. 80 pct. af de udenlandske investeringer i landet i denne periode, jf. Økonomi- og Erhvervsministeriet (2002). Ved udgangen af 2000, ejede amerikanske virksomheder aktiver i Irland til en værdi af \$33,4 mia., hvilket svarede til 40 pct. af det irske BNP (jf. IDA Ireland).

Sprog og kultur

Det har også haft betydning, at Irland er et engelsktalende land, at det har forholdsvis nem adgang til USA og at det er tæt kulturelt linket til Nordamerika. Amerikanske virksomheder har derfor haft nemt ved at rekruttere ledere, der ligger sig tæt op af den amerikanske forretningskultur. Specielt har de været i stand til at finde irske ansatte i deres amerikanske afdelinger, som var interesserede i at vende hjem til Irland for at lede nye projekter i dette land, jf. Walsh (2002).

Endvidere var Irlands geografiske placering af stor betydning. Irland gav USA en praktisk beliggende base til at få deres varer ud til deres europæiske kunder efter indførelsen af EU's indre marked i starten af 1990'erne. Den transportmæssigt dårlige placering var ikke af betydning, da investeringerne var koncentreret omkring elektronik-, medicinal- og finanssektorerne.

Litteratur

Burnham, James, B. (2003), Why Ireland Boomed. *The Independent Review*, v. VII, n. 4, Spring 2003, ISSN 1086-1653, pp. 537-556.

Central Statistics Office Ireland, www.cso.ie

Central Statistics Office (2004), *Measuring Ireland's Progress*

IDA Ireland, www.idaireland.com

IDA Ireland (2004), *A Guide to Tax in Ireland*.

IDA Ireland (2005), *Ireland Vital Statistics*

OECD (2004), *Economic Outlook*, Volume 2004/2, no. 76, december

UNCTAD, United Nations Conference on Trade and Development

Walsh, Brendan (2002), Taxation and foreign direct investment in Ireland in *Tax Reform in Canada: Our Path to Greater Prosperity* ed. by H. Grubel, Vancouver, B.C. 2002. The Fraser Institute, pp. 221-245.

Økonomi- og Erhvervsministeriet (2002), *Vækstvilkår i Danmark*